

Zadávatel':

obec Bacúch

Programovacie obdobie: 2009 – 2013, s výhľadom do roku 2015

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ		
1.	Úvod	4
1.1	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce	4
1.2	Ciele a procesy programovania	4
1.3	Štruktúra programu	5
1.4	Úvodná charakteristika riešeného územia	6
1.5	Širšie územné väzby	7
2.	Popis súčasnej situácie	7
2.1	Prírodné pomery	7
2.1.1	Geologické pomery	7
2.1.2	Geomorfologické pomery	8
2.1.3	Hydrologické pomery	9
2.1.4	Pedologické pomery	10
2.1.5	Rastlinstvo a živočíšstvo	10
2.1.6	Ochrana prírody	11
2.2	Súčasná krajinná štruktúra	12
2.3	Územnoplánovacia dokumentácia a rozvojové programy	13
2.4	Kultúrne – historický potenciál	14
2.5	Demografická situácia	14
2.6	Technická infraštruktúra	17
2.7	Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť	18
2.8	Hospodárska základňa	18
2.9	Rekreácia a cestovný ruch	20
2.10	Trh práce	21
2.11	Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)	22
2.12	Financovanie v obci	23
3.	SWOT analýza	25
4.	Analýza problémov (strom problémov)	28
STRATEGICKÁ ČASŤ		
1.	Strategický cieľ	29
2.	Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity	29
3.	Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity	31
4.	Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity	33
AKČNÉ PLÁNOVANIE		
5.	Akčný plán	35
6.	Finančné zabezpečenie	40
IMPLEMENTÁCIA		
1.	Riadenie programu	41
1.1	Riadiaci orgán Programu rozvoja - PHSR	41
2.	Monitoring	41
2.1	Monitorovací orgán Programu rozvoja - PHSR	41
3.	Organizačné a administratívne zabezpečenie	41
3.1	Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja – PHSR	41
3.2	Informovanosť a publicita Programu rozvoja - PHSR	42
4.	Prílohy k dokumentu	44

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program rozvoja mikroregiónu je vypracovaný podľa Metodiky SAŽP spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvalo-udržateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia vidieckych obcí (autor: SAŽP – Ing.arch. Iveta Kavčáková a kol.).

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSR) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v zmysle zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Vypracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry.

PHSR sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť.

Výsledkom sa stáva kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie PHSR.

PHSR sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí PHSR boli aj:

1. **Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja**
2. **Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ENTERPLAN v spolupráci s VOKA, ARVI a BBSK)**
3. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
4. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
5. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Brezno**
6. **ÚPD obce (aktuálne dokumentácie)**

1.2 Ciele a procesy programovania

Programovanie prebiehalo na troch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou
(zástupcovia partnerských a záujmových skupín v obci)
Programovanie so zástupcami súkromným sektoru
2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie
(na krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné) z hľadiska existujúcich a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, a iné)
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Plánovanie s občanmi

Do každej domácnosti v obci boli doručené pozvánky pre občanov, ktorí sa chcú zapojiť do procesu programovania, plánovania a rozhodovania o tom, čo sa v ich obci deje a bude diať v blízkej a ďalekej budúcnosti. Účasť bola dobrovoľná.

Na I. stretnutí občania prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť ale aj o tom, čo je silnou stránkou a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou.

Na II. stretnutí už prišli občania plánovať. Hovorili o tom, ČO a KDE bude to, čo chceme v obci riešiť v budúcnosti preto, aby naplnili víziu, ktorú si postavili na I. stretnutí. **Plánovali na tzv. naivných mapách**, ktoré sa stali plánom ich dediny v budúcnosti. Preto, aby sa odstránila bariéra nedostatku peňazí občania dostali na toto stretnutie balík peňazí, ktorý rozdeľovali podľa ich uváženia.

Výsledkom práce s verejnosťou na úrovni obcí boli priority rozvoja podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, cestovný ruch, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

1.3 Štruktúra programu

Analytická časť		Popis súčasnej situácie		Strategická časť
		SWOT analýza		
		Analýza problémov		
Ciele a priority				
Stratégia soc.ekon.rozvoja				
Akčné plánovanie				
Finančné zabezpečenie				
Implementácia	Riadenie programu			
	Monitoring			
	Organizačné zabezpečenie			

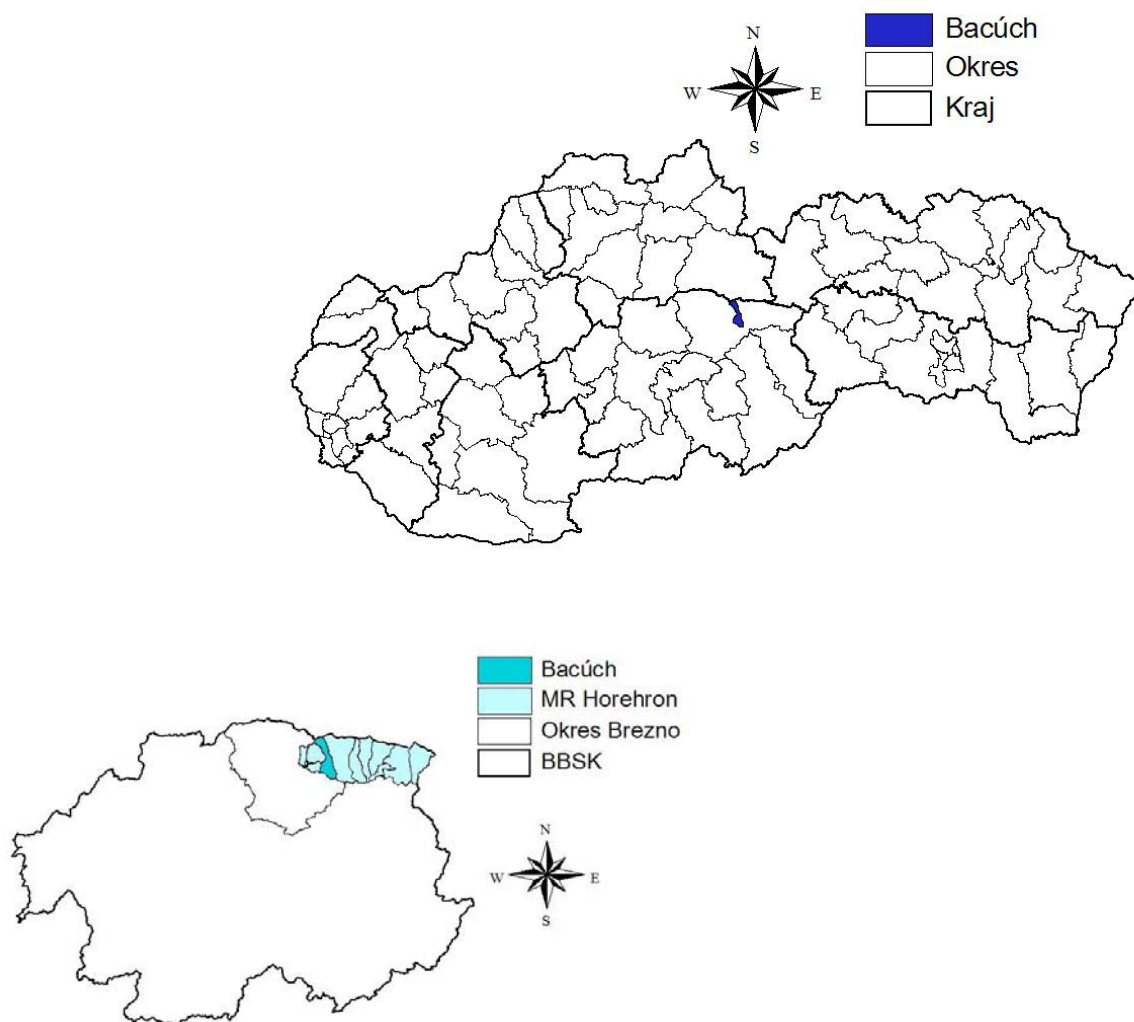
1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Obec Bacúch leží v oblasti Horehronia, v rozšírenom území rieky Hron, ktorá je od obce vzdialená 2 km. Obec sa nachádza v nadmorskej výške 629 m n.m. a rozloha katastrálneho územia je 3 819 ha. Obec Bacúch patrí do okresu Brezno a Banskobystrického kraja, susedí s obcami Beňuš a Polomka. Zaujímavosťou obce je, že sa nachádza v dvoch katastrálnych územiach: Bacúch a Polomka. Obec je umiestnená 2 km od hlavného cestného ťahu – cesta I. triedy 1/66 Brezno – Červená Skala a od okresného mesta je vzdialená 19 km.

Základná charakteristika obce Bacúch (31.12.2006)

Obec	kód obce	okres	rozloha KÚ/(ha)	nadmorská výška	počet obyvateľov
Bacúch	580446	Brezno	3819	605	1024

Zdroj: SU SR, k 31.12. 2007

1.5 Širšie územné väzby

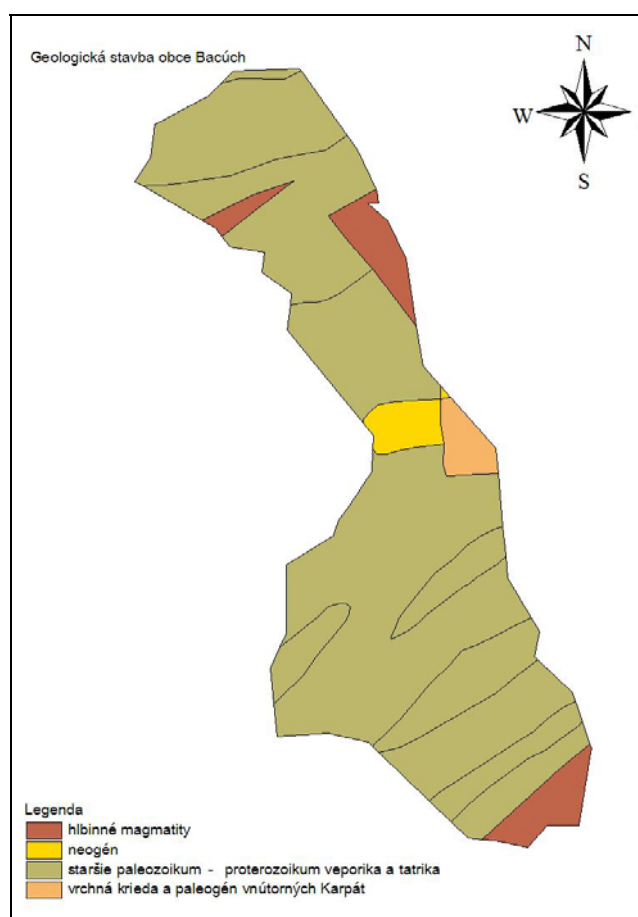
Obec Bacúch patrí do mikroregiónu „Horehron“ ktoré zahŕňa katastrálne územia deviatich obcí – Bacúch, Beňuš, Braväcovo, Heľpa, Pohorelá, Polomka, Šumiac, Telgárt, Vaľkovňa, Závadka nad Hronom. Všetky obce tohto mikroregiónu sú začlenené do okresu Brezno a Banskobystrického kraja.

2. POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

2.1 Prírodné pomery

2.1.1. Geologické pomery

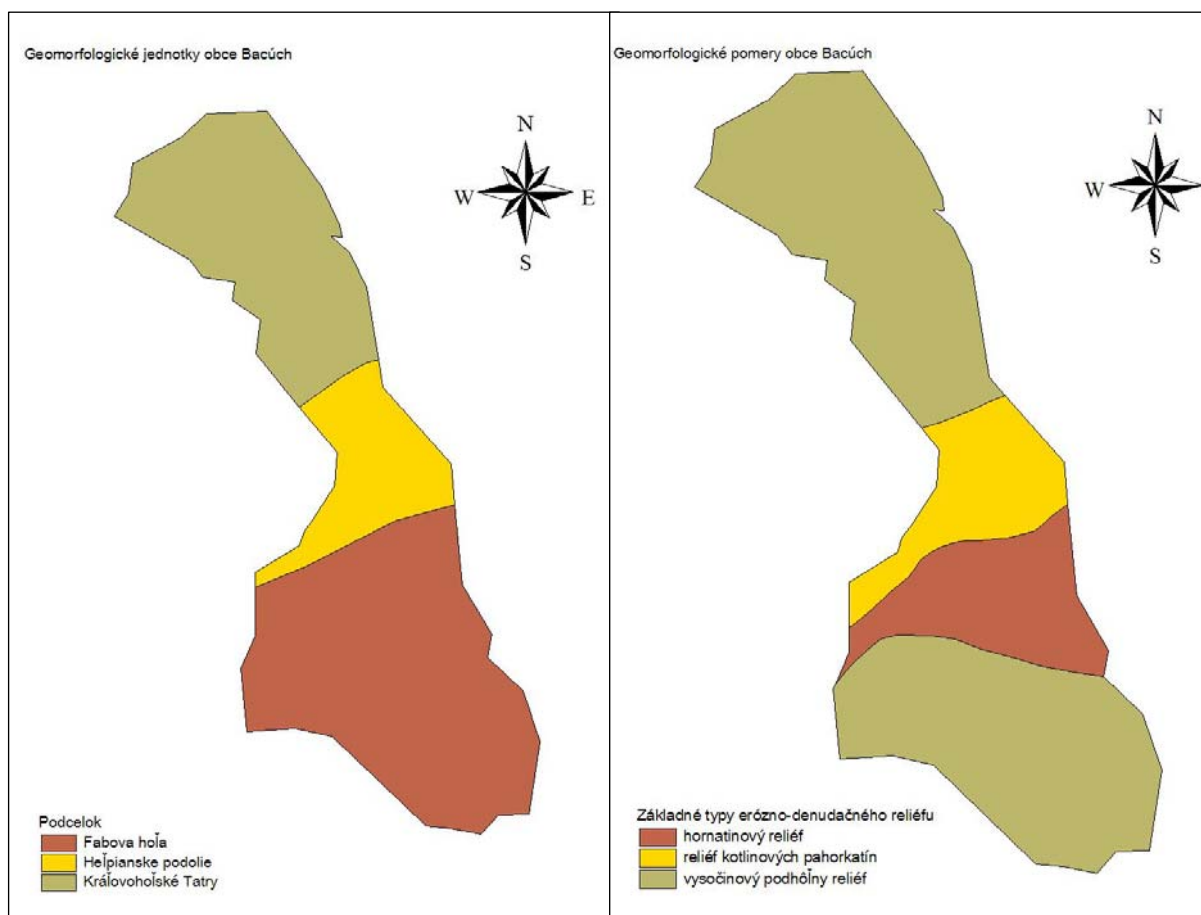
Podľa Atlasu krajiny SR, 2002 mapa: Geologická stavba sa v KÚ obce Bacúch nachádzajú nasledujúce litostratografické jednotky: amfibolity, miestami amfibolické ruly; biotické tanalidy až granodiority; fylity, bridlice, metapsamity, metavulkanity; páskované a okaté pararuly a migmatity; pieskovce, vápnité ílovce - flyš; porfýrické granodiority a granity; ruly, svory; sivé a pestré íly, prachy, piesky, štrky.

2.1.2. Geomorfologické pomery

Širšie okolie obce je ohraničené na severnej strane NP Nízke Tatry, na juhu NP Muránska planina. Južnou časťou katastrálneho územia preteká rieka Hron. Podľa geomorfologických jednotiek obec zaraďujeme do provincie: Západné Karpaty, subprovincie: vnútorné Západné Karpaty, oblasť: Fatransko-tatranská, celok: Horehronské podolie a podcelok Kráľovohoľské Tatry, Heľpianske podolie a Fabova Hoľa.

Geomorfologické jednotky (podcelky) a Geomorfologická charakteristika riešeného územia:

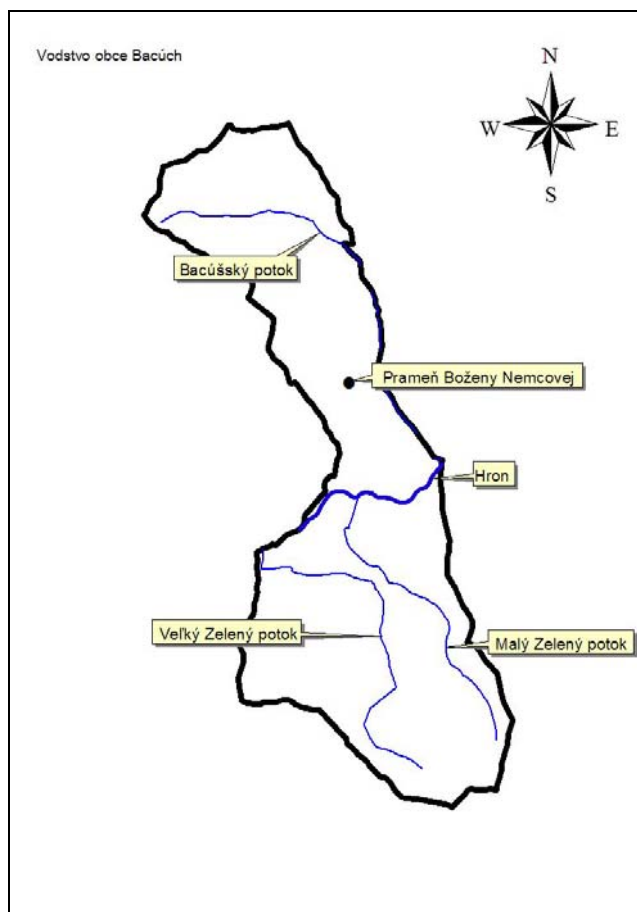

Geomorfologická charakteristika územia:

	Základné typy erózo-denudačného reliéfu	Základné morfoštruktúry (typy)	Základné morfoštruktúry
1.	vysočinový podhľadný reliéf	pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinové hraste jadrových pohorí	vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
2.	reliéf kotlinových pahorkatín	negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín	vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
3.	hornatinový reliéf	semimasívne mierne vyklenutý	semimasívna rudohorská morfoštruktúra
4.	vysočinový podhľadný reliéf	semimasívne mierne vyklenutý	semimasívna rudohorská morfoštruktúra

2.1.3. Hydrologické pomery

Celé riešené územie spadá do povodia rieky Hron. V KÚ obce pramení minerálny prameň Boženy Němcovej a pretekajú ním: Bacúšsky potok, Malý zelený a Veľký Zelený potok.

Prameň Boženy Němcovej

Prameň sa nachádza v Bacúšskej doline za horárňou pri miestnom tajchu, asi 1 km na severozápad od obce. Prístup je z lesnej cesty vedúcej od obce na tajchu. Zachytený je v betónovej šachte, z ktorej voda vyteká rúrkou. Nad prameňom je drevený prístrešok ktorý chráni prameň pred znečistením a poškodením. Minerálna voda z prameňa sa využíva miestnym obyvateľstvom na pitie. Voda nezmrzá a nevysychá a na odtoku vytvára železitý sediment. Voda voľne odteká do neďalekého potoka.

<http://www.sazp.sk/slovak/struktura/ceev/DPZ/pramene/br/bb-1.html>

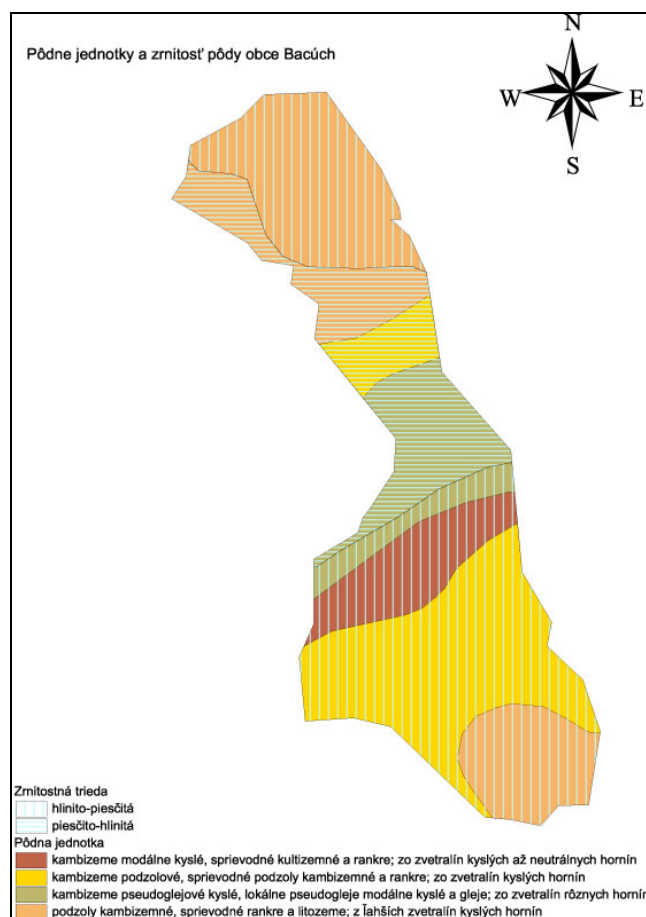

2.1.4. Pedologické pomery

Celková charakteristika pôd v predmetnom území je v zmysle morfogenetického kalsifikačného systému pôd Slovenska (Šály a kol., 2000), priestorové hodnotenie je podľa aktualizovaných BPEJ (bonitovaných pôdnoekologických jednotiek).

Najväčšie zastúpenie majú kambizeme typické na flyši, ako aj hnedé lesné pôdy (kambizeme typické). Sprevádzané sú kambizmami typickými na mierne bohatých zvetralinách flyša. Z uvedeného vyplýva, že väčšinu územia tvoria kambizme rôznych typov a subtypov. Z ďalších majú zastúpenie podzoly kambizemné. Zastúpenie majú pôdy hlinito-piesčité a piesčito-hlinité.

Kambizeme (v starších klasifikáciách: hnedé pôdy). Sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu. Subtypy: typické (vyskytujúce sa vo varietách: nasýtené a kyslé), dystrické silne kyslé s veľmi nízkym nasýtením bázickými kationmi, luvizemné s B horizontom s akumuláciou ílu, pseudoglejové s výrazným oglejením v B horizonte.

2.1.5. Rastlinstvo a živočíšstvo

Potenciálna prirodzená vegetácia

Súčasná potenciálna vegetácia je vegetáciou, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrogeologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv

ľudskej činnosti ihneď prestal. Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie riešeného územia je dôležitá hlavne z hľadiska zvyšovania ekologickej stability prostredníctvom rekonštrukcie, revitalizácie a prirodzeného vývoja lesnej a nelesnej vegetácie s cieľom priblíženia, alebo úplného prinavrátenia do prirodzeného druhového zloženia.

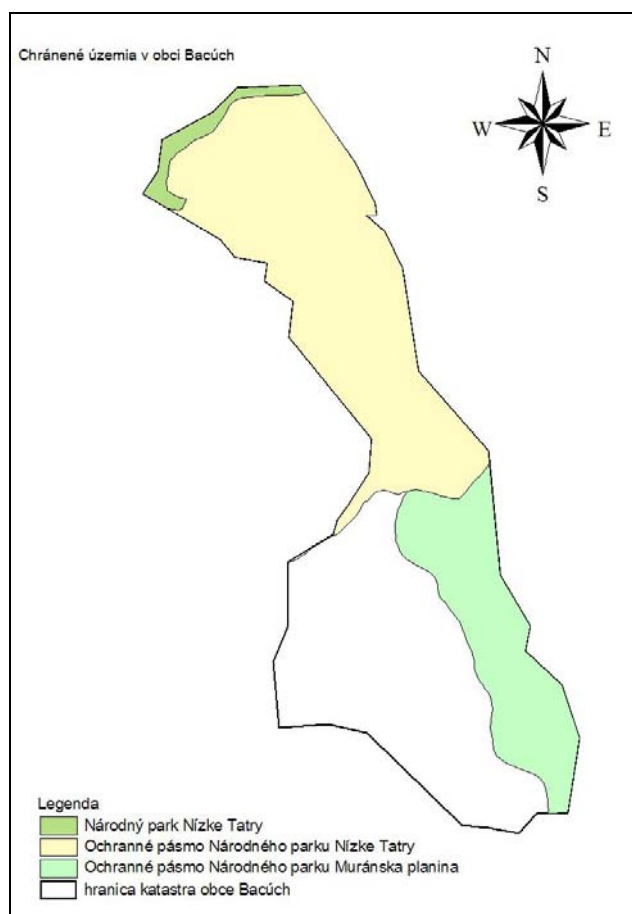
Živočíšstvo

Živočíšstvo predstavujú prevažne druhy zóny listnatých lesov, menej stepného bezlesia. Z veľkých šeliem sa v oblasti vyskytuje medveď, vlk a rys, z vtákov napríklad orol skalný, výr skalný, tetrov, hlucháň, kuvičok vrabčí, ďubník trojprstý, murárik červenokrídly, sokol myšiar, sokol lastovičiar, myšiak hôrny, jastrab veľký, včelár obyčajný. Žijú tu bežné druhy poľovnej zveri- jelenia, srnčia, diviacia. Z obojživelníkov sú to napr. ropucha obyčajná, skokan hnedý a zelený, plazov vretenica, užovka, z hmyzu napr. jasone - červenooký a chochlačkový, vidlochvost feniklový.

2.1.6. Ochrana prírody

Chránené územia

V KÚ obce sa nachádzajú veľkoplošné chránené územia – Národný park Nízke Tatry a jeho ochranné pásmo a ochranné pásmo Národného parku Muránska planina. Z maloplošných chránených území ide o Bacúšku jelšinu – prírodná rezervácia.

Veľkoplošné chránené územia

NP Nízke Tatry (NAPANT) - masív Nízkych Tatier je po Vysokých Tatrách najvýznamnejším geografickým a relatívne vysoko ekologickým stabilným celkom Slovenska. Nízke Tatry predstavujú mohutnú horskú klenbu, ktorá sa tiahne v smere východ-západ v dĺžke takmer 100 km. Sedlo Čertovica delí pohorie na časť Ďumbiersku na západe a Kráľovo- hoľskú vo východnej časti. Najvyššiu nadmorskú výšku dosahuje na Ďumbieri - 2043 m n.m. a najnižšiu pri Banskej Bystrici - 355 m n.m. V roku 1978 bol Nariadením vlády SSR č.119/78 Zb. zriadený a vyhlásený Národný park Nízke Tatry (NAPANT). Rozloha tohto u nás najväčšieho chráneného územia bola vymedzená na 205 085 ha vrátane ochranného pásma. Z celkovej rozlohy národného parku tvorilo 123 990 ha ochranné pásmo a 81 095 ha vlastné územie národného parku. Po prehodnotení stavu územia, najmä vzhľadom na nové majetko-právne vzťahy bol vypracovaný návrh úpravy hraníc národného parku i ochranného pásma. Na základe toho v r.1997 Nariadením vlády SR č.182/97 Z.z. bola podľa nových hraníc stanovená výmera národného parku (A) na 72 842 ha a ochranného pásma (B) na 110 162 ha.

www.napant.sk

NP Muránska planina - Národný park Muránska planina sa nachádza v západnej časti Slovenského rudohoria a predstavuje geomorfologicky významné krasové územie. Jeho jadro tvorí vápencovo - dolomitická planina s početnými krasovými útvarmi. Najvyšším vrcholom je Fabova hoľa (1439 m n. m.). V území je zaevidovaných viac ako 150 významnejších nesprístupnených jaskýň, vyše 50 ponorov a vyvieraciek, ale aj množstvo povrchových krasových javov, ako sú škrapy, krasové jamy, závrty, tiesňavy, skalné veže, bralá a pod. Príroda Muránskej planiny je bohatá na vzácne a málo pozmenené spoločenstvá rastlín a živočíchov s viacerými reliktnými a endemickými druhmi. Rastlinstvo národného parku sa radí k najzaujímavejším spomedzi ostatných orografických celkov. Zastúpené sú xerothermné, horské, alpínske i subalpínske druhy. Rastie tu viac ako 90 chránených druhov, 35 endemitov a subendemitov a niekoľko reliktov. Živočíšstvo sa vyznačuje bohatstvom západokarpatských montánnych a submontánnych zoocenóz, vrátane zástupcov reliktných i endemických foriem živočíchov. Niektoré taxóny sú známe len z Muránskej planiny - behúnik Duvalius szaboi ssp. szaboi sa ako glaciálny relikť vyskytuje iba v jedinej jaskyni Tisoveckého krasu.

www.sopsr.sk

Maloplošné chránené územie

Prírodná rezervácia Bacúšska jelšina – o výmere 42 600 m², bola vyhlásená v roku 1967. Predmet ochrany: CHÚ so zachovalým smrekovo-jelšovým porastom na alúviu horného toku rieky Hron predstavuje jedinou doteraz známu lokalitu asociácie Carici elongotae - Alnetum boreale na Slovensku s rôznymi vývojovými štádiami. CHÚ je využité ako vedeckovýskumný objekt.

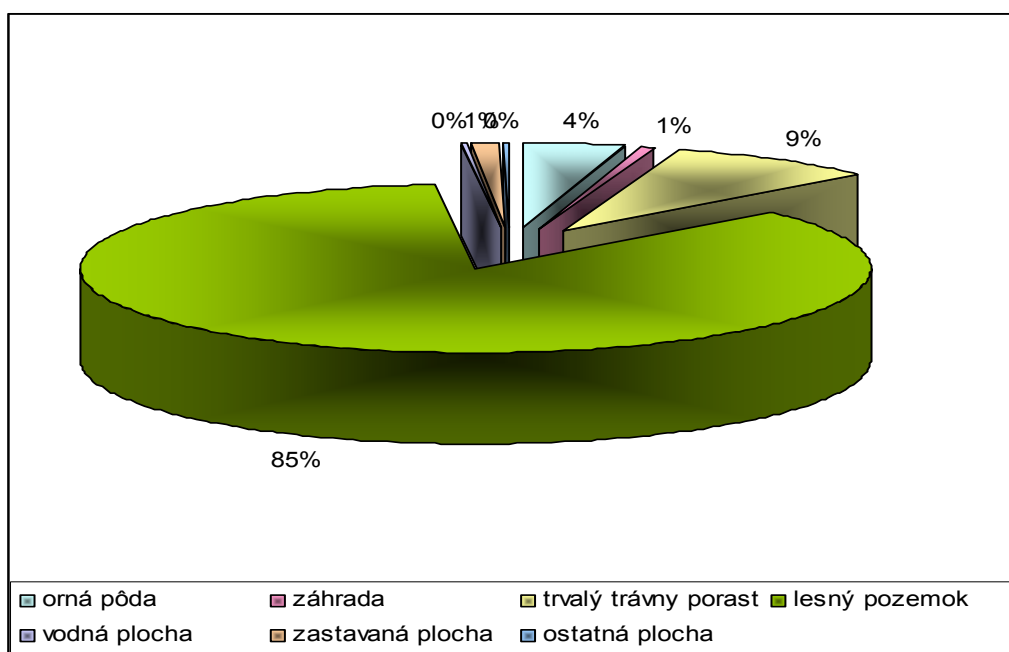
www.sopsr.sk

2.2. Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra obce

Prevládajúcim typom vegetačného krytu je poľnohospodárska pôda, z čoho prevládajú trvalé trávne porasty v rôznych štádiách sukcesie (327,5 ha), orná pôda (159 ha) a záhrady (22 ha). Lesný pôdny fond zaberá 3244 ha z katastrálneho územia a je tvorený rôznymi formáciami zmiešaných, ihličnatých a listnatých lesov.

ukazovateľ	výmera/ha
celková výmera územia	3819
poľnohospodárska pôda spolu	509
orná pôda	159
záhrada	22
trvalý trávny porast	327,5
nepoľnohospodárska pôda spolu	3310
lesný pozemok	3244
vodná plocha	12
zastavaná plocha	49
ostatná plocha	5,5

Typy krajiny podľa využitia zeme

1. poľnohospodárska krajina
2. poľnohospodársko-lesná
3. lesná krajina

2.3. Územnoplánovacia dokumentácia a rozvojové programy

Stav schválených ÚPD obce

Riešené územie – obec Bacúch má spracovanú územnoplánovaciú dokumentáciu. Územný plán VÚC Banskobystrického kraja a PHSR BBSK riešia rozvoj celého územia podrobnejšie.

Dokumentácia:	Spracovateľ:	Schválené
Bacúch		
UPD obce Bacúch	Ing. arch. Vladimír Paško	v najbližšom období

2.4. Kultúrno-historický potenciál

Obec Bacúch má zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF) spolu 4 kultúrno-historické pamiatky. Jedná sa o pamiatky, ktoré je potrebné chrániť podľa zákona 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu.

miestna časť	evid. číslo	situovanie	unifikovaný názov	sloh	pôdorys
Bacúch	1		Kostol	eklekticismus	
Bacúch	527	Bacúšská dolina	Priehrada	hrázená architektúra	obdĺžnik
Bacúch	527	Bacúšská dolina	Priehrada		
Bacúch	329	v strede obce	Ľudový dom s hosp.časťou	ľudové stavitel'stvo	obdĺžnik

2.5. Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov

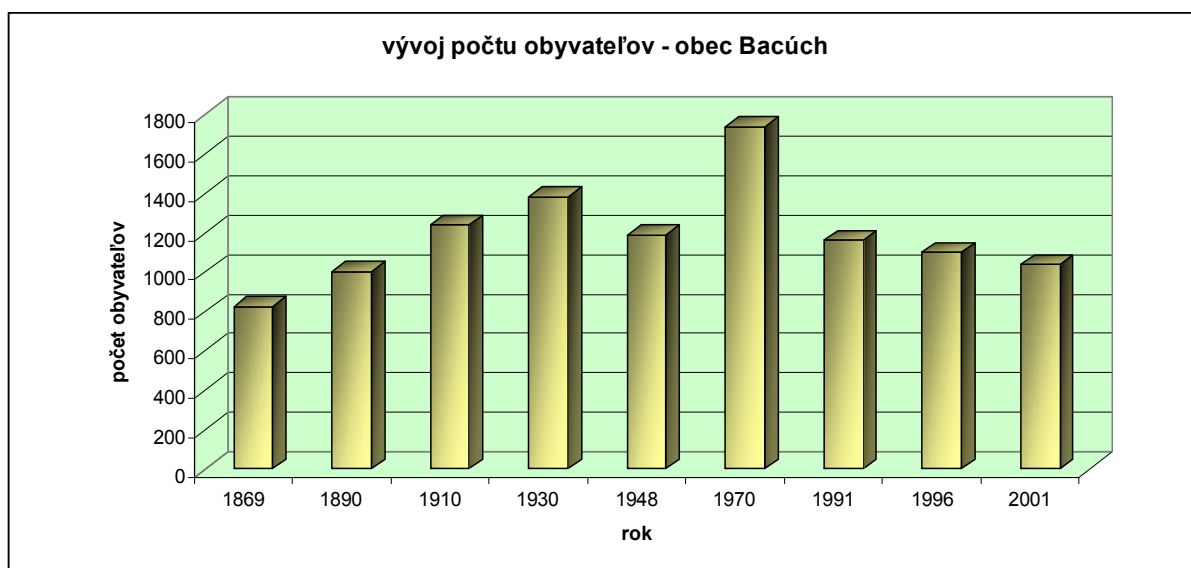
Vývoj počtu obyvateľov v obci má mierne stúpajúcu tendenciu. Je to spôsobené blízkosťou dvoch veľkých miest, čím nevzniká potreba sťahovania sa za prácou, naopak, prevažujú výhody plynúce z bývania mimo veľkej aglomerácie.

Vývoj počtu obyvateľov

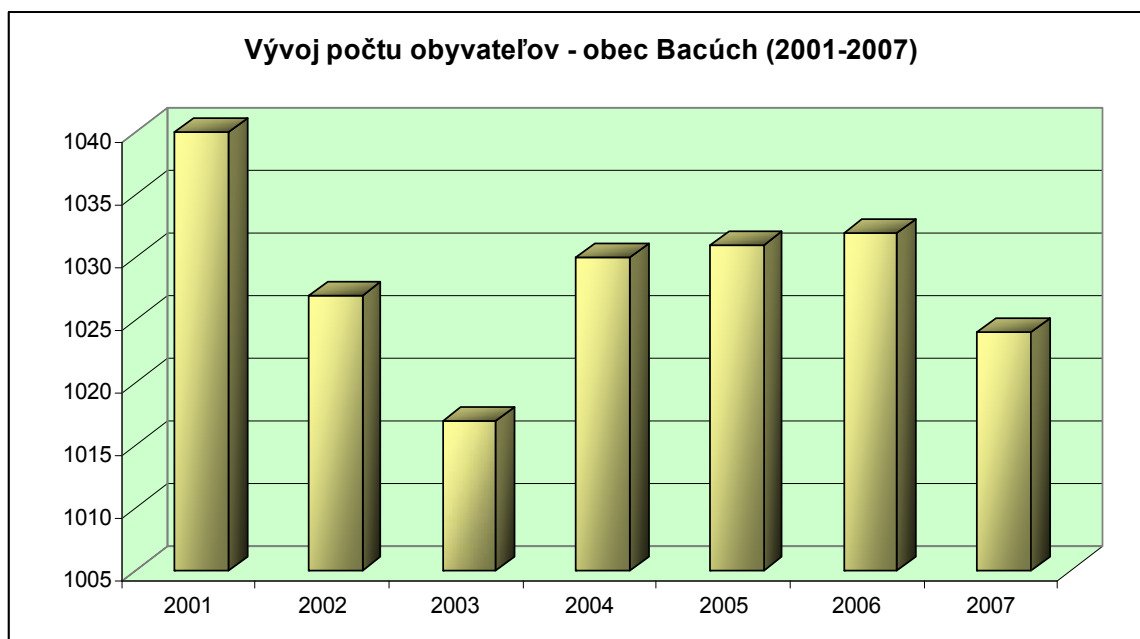
Rok	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2001
Bacúch	828	1006	1241	1386	1192	1743	1163	1101	1040

Obec Bacúch dosiahla v roku 1970 stav s najvyšším počtom obyvateľov – 1743 obyvateľov s trvalým bydliskom v obci. Naopak najnižší počet obyvateľov s trvalým pobytom

v obci bol v roku 1869. Od tohto roku počet obyvateľov narastal až do roku 1970, a v priebehu 21 rokov rapídne klesol na stav 1163 obyvateľov, a až do roku 2003 klesal na počet 1017. Od roku 2003 sa počet obyvateľov mierne zvýšil na 1032 (rok 2006).

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bacúch	1040	1027	1017	1030	1031	1032	1024

Veková štruktúra obyvateľstva

	predproduktívny vek spolu	produktívny vek ženy	produktívny vek muži	poproduktívny vek spolu
Bacúch	132	237	326	336

www.statistics.sk

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Obec	Najvyšší ukončený stupeň vzdelania			vysoko-školské	bez školského vzdelania	ostatní bez udania	deti do 16. rokov
	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)				
Bacúch	311	323	93	36	1	0	276

Zdroj: SODB 2001

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosť (%)	slovenská	rómska	maďarská	česká	ukrajinská	poľská	rusínska	srbská	nemecká	ostatné, nezistené
Bacúch	98,65	X	X	0,86	X	0,10	X	X	X	2

Zdroj: SODB 2001

Náboženské vyznanie obyvateľstva

Náboženské vyznanie	Bacúch
Rímskokatolícka cirkev	91,73
Evanjelická cirkev a.v.	1,54
Grécko-katolícka cirkev	0,19
Reformovaná kresťanská cirkev	X
Pravoslávna cirkev	X
Cirkev adventistov siedmeho dňa	X
Starokatolícka cirkev	X
Jehovovi svedkovia	X
Bratská jednota baptistov	X
Cirkev bratská	X
Židovská náboženská obec	X
Cirkev českosl. husitská	X
Kresťanské zbory	X
ostatné	0,10
bez vyznania	3,56
nezistené	2,50

Zdroj: SODB 2001

Úroveň bývania, kategórie bytov

Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Neobývaných domov	Domy využívané na rekreáciu
Bacúch	427	344	3	79

SUSR: SODB 2001

V obci Bacúch sa nachádzajú len rodinné domy, a to v počte 427 kusov, Z toho 18,5% tvoria rodinné domy využívané na rekreáciu. V obci nájdeme aj domy neobývané, ktoré

potrebujú nutnú rekonštrukciu. Chátranie bytového fondu je zapríčinené aj nevysporiadaním majetkovo-právnych vzťahov.

2.6. Technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Verejný vodovod bol budovaný po častiach a bol dokončený v roku 1959. Vybudovaný bol aj vodojem nad obcou, ktorý zabezpečuje zásobovanie obce pitnou vodou. Prevádzkovanie vodovodu zabezpečuje vodárenská spoločnosť a v súčasnosti je vodovod poruchový.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec má vybudovanú časť kanalizačnej siete. Rodinné domy odvádzajú odpadové vody do vlastných septikov a žump. Pripravuje sa projekt odkanalizovania celej obce a výstavby čistiarny odpadových vôd. Riešením pre odľahlejšie rodinné domy by boli koreňové čistiarny odpadových vôd.

Plynofikácia

Obec je plynofikovaná na 90% a plynovod v obci prevádzkuje SPP Zvolen.

Technická infraštruktúra obce

Obec	plyn	vodovod	kanalizácia	ČOV	signál mobil. operátora	internet	verejné osvetlenie	vykurovanie
Bacúch	90%	x	x	-	x	x	x	plyn, tuhé palivo, elektrina

Doprava

Katastrom obce prechádza cestná komunikácia I. triedy I/66 a železničná trať, ktoré sú súčasťou celoslovenského cestného a železničného ťahu. V obci sa nachádza 10 km miestnych komunikácií, ktorých nedostatkom je značne poškodený asfaltový kryt. Hromadnú dopravu občanov zabezpečuje SAD Brezno. Parkovanie áut nie je v obci vyriešené. Občania parkujú pozdĺž komunikácií a na tento účel neprispôsobených plochách, čo obmedzuje občanov a nepriaznivo vplýva na životné prostredie. Na bezpečnosť dopravy má negatívny vplyv neprítomnosť chodníkov pre peších a zlý technický stav komunikácií a premostení v obci.

Vzdialenosť obce od miest v km

Obec	Banská Bystrica	Brezno	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobus. zastávok	Autobus. prístrešky	vlak	Benzín. pumpa
Bacúch	61	19	x	10km	2	2	-	-

2.7. Sociálna infraštruktúra – Občianska vybavenosť

Súčasný stav v sociálnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Občianska vybavenosť obce

Obec	obchod potraviny	obchod - iné	pohostinstvo	reštaurácia/motorest	pošta	kaderník	banka	kino	chatova/zahr./osada	chalupy
Bacúch	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X

Zdravotníctvo a školstvo

Obec	materská škola	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 2. stupeň	lekár	lekáreň	zubár
Bacúch	X	X	-	-	-	-

Kultúra a osвета

Obec	kostol	zvonica	modlitebne	dom smútku	cintorín	fara	kultúrny dom	knižnica	pamätná izba	rozhlas	miestne noviny
Bacúch	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-

Šport a rekreácia

Obec	futbalové ihrisko	viacúčelové ihrisko	pingpongové stoly	tenisové kurty	posilňovňa	bazén	minigolf	lyžiarsky vleč
Bacúch	X	-	X	-	-	-	-	-

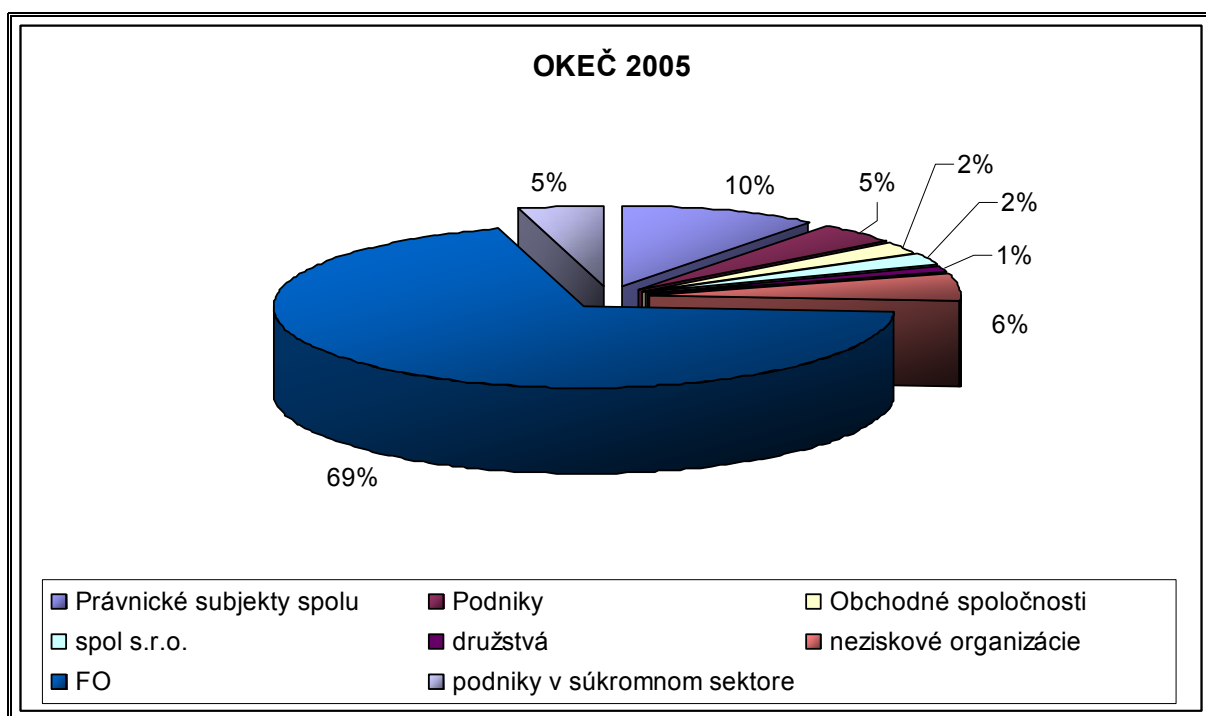
Stav sociálnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti je z pohľadu obyvateľov nepostačujúca. Chýba najmä infraštruktúra pre športové a kultúrne vyžitie obyvateľov.

2.8. Hospodárska základňa

Odvetvová klasifikácia ekonomických činností

Subjekty vedené v Registri organizácií	Právnické subjekty spolu	Podniky	Obchodné spoločnosti	spol s.r.o.	družstvá	neziskové organizácie	FO	podniky v súkromnom sektore
70	9	4	2	2	1	5	61	4

Poľnohospodárstvo

Na poľnohospodárskej pôde obce Bacúch hospodári spoločnosť Agrobacúch.

Typ poľnohospodárskej krajiny	Krajina s krátkym až veľmi krátkym vegetačným obdobím, podtyp krajiny s chladnou až studenou zimou
Vyžívanie poľnohospodárskej krajiny	Typ krajiny s trvalo trávnyimi porastmi, malou intenzitou poľnohospodárskej výroby, okrsok s malým podielom zemiakov a so stredne veľkým chovom HD
Index poľnohospodárskeho potenciálu	40-31

Lesné hospodárstvo

Z celkovej rozlohy územia obce 3 818 ha, lesy predstavujú 3 222 ha. Z hľadiska hospodárskej úpravy lesy patria do „Lesného hospodárskeho celku Bacúch“ a obhospodarujú ich Štátne lesy SR. Nachádzajú sa tu aj lesy s významné z hľadiska ochrany prírody – Bacúšska jelšina so smrekovo-jelšovým porastom.

Údaje o výmerách lesov a lesnatosti územia podľa jednotlivých obcí

Obec	Celková výmera	Výmera lesov	Lesnatosť (%)
Bacúch	3818	3222	84,4

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

V katastri obce sú evidované rudné nerastné suroviny a to hlavne ložiská železnej rudy.

2.9. Rekreačia a cestovný ruch

Obec je z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov. Obec je atraktívna predovšetkým pre jej:

- prírodný potenciál
- priaznivé podmienky pre zimnú rekreáciu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistiku
- možnosti chatárenia a chalupárenia
- zachovanú ľudovú architektúru

Ubytovacie a stravovacie zariadenia

V obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia, ubytovanie na súkromí poskytuje nízky počet obyvateľov.

Ubytovacie zariadenie v blízkosti obce

ubytovacie zariadenia - Polomka

ubytovacie zariadenia - Braväcovo

ubytovacie zariadenia – Závadka nad Hronom

Turistické, cykloturistické, bežecké trasy a lyžiarske strediská

Z obce Bacúch severným smerom na Bacúšske sedlo je značený turistický chodník modrou značkou. Na hrebeni Nízkych Tatier sa stretáva s červenou turistickou značkou a tvorí súčasť „Cesty hrdinov SNP“.

Cyklistické trasy mikroregiónu

Zelená stuha Horehronia – 60 km, prevýšenie 1037/749 m. Zelená stuha Pohronia je časťou pripravovaného projektu „Ozdravovanie Horehronia“ a ako cykloturistická trasa začína v obci Valaská (okr. Brezno) a končí v obci Telgárt (okr. Brezno).

Okolo Muránskej planiny – 40 km, prevýšenie 395/493 m. Trasa vhodná pre všetky druhy bicyklov. Začína v okresnom meste Brezno – železničná zastávka a končí na Červenej skale.

Z Liptova cez sedlo Priehyba – 37 km, 513/495 m. Trasa vedie od železničnej stanice Kráľova Lehota popri toku rieky Váh. Trasu ukončíte na rázcestí so štátnou cestou I/66 v obci Heľpa.

Muráň – 31 km, prevýšenie 595/379 m. Trasa vedie naprieč chránenou krajinnou oblasťou Muránska planina. Začína v meste Tisovec a končí na železničnej stanici v obci Závadka nad Hronom.

Lyžiarske strediská

V obci Bacúch sa nenachádza lyžiarske stredisko, nachádza sa v okolitých obciach.

Obec	počet vlekov	celková dĺžka vlekov (m)	najvyšší bod
Polomka	2	2200	905 m n.m.
Závadka nad Hronom	1	800	-

Telgárt	4	3650	1398 m n.m.
Heľpa	1	450	750 m n.m.
Pohorelá (P. Maša)	2	2273	980 m n.m.

2.10. Trh práce

Zamestnanosť, Nezamestnanosť

Obec	Počet obyvateľov (2001)	Nezamest. (2001)	Nezamest. ženy (2001)	Počet obyvateľov (2008)	Nezamest. (2008)	Nezamest. ženy (2008)	Ekonomicky aktívni (2008)
Bacúch	1024	143	59	1004	59	31	404

Zdroj: SODB 2001, OcÚ

Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Drahomíra Betková – ubytovanie, pohostinské služby
 Jozef Betka – zemné práce, autodoprava
 Stanislav Horáček – pohostinské služby, Espresso club
 Marián Baboľ - BKM stolárstvo
 Anna Horáčková – HORANS, potraviny
 Slavomír Kán - BKM stolárstvo
 Tomáš Medveď – stolárstvo
 Ján Kán – BKM – stolárstvo
 Anna Dobrotová - HOSTINEC POD LIPOU
 AGROBACÚCH, s.r.o. – MAJA, AGROSPOLOČNOSŤ
 Elena Rakytová – Pošta partner
 Branislav Bevelaqua
 Štefan Chovanec – stolárstvo
 Libič – autodielenka, Libičová – upratovanie áut

Zdroj: OcÚ Bacúch

2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, kluby)

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

Registrované občianske združenia:

Občianske združenie priateľov športu Bacúch
 Poľovnícka spoločnosť Bacúch
 OZ Bacúšania a ich priatelia
 OZ Futbalový klub

Zdroj: <http://portal.ives.sk>, OcÚ Bacúch

Kluby, združenia a spolky:

Jednota dôchodcov
 Dobrovoľný hasičský zbor

Tradície, Remeslá:

- tradície – folklórny súbor, výšivkárstvo, výroba krojov a zápästkov, snaha obyvateľov o ich zachovanie

- remeslá – stolárstvo, medovníkárstvo, rezbárstvo, poľovníctvo, rozmach včelárstva a ovčiarstva

Združené spoločenské aktivity:

- tradičné lyžiarske preteky Čertovica – Bacúch
- okresná prehliadka súborov (2007 – 6. ročník)
- organizované plesy, guľáše a akcie pre deti
- súťaž o najkrajšiu predzáhradku
- spevácka súťaž žiakov – Slávik Slovenska
- Žiacka chodecká liga
- Chôdza na Bacúchu – cena Jozefa Pribilina
- Veľkonočný a Vianočný stolnotenisový turnaj
- Trojkráľový večer na Bacúchu
- Fašiangový karneval
- Nositelia tradícií
- Fašiangový sprievod
- Futbalový turnaj

Zdroj: OcÚ Bacúch

2.12 Financovanie v obci

DOMÁCE ZDROJE		
obec Bacúch		
Zdroje	Rok	Štátne zdroje (z Ministerstva financií)
Podielové dane z daní fyzických osôb (od r. 2005 FO + PO)	2005	4 251 930
	2006	4 715 572
	2007	5 408 964
Cestná daň	2005	-
	2006	-
	2007	-
Dotácia na samosprávne funkcie obcí	2005	-
	2006	-
	2007	-
Iné štátne zdroje (Štátne fondy, Pro Slovakia, POD...)	2005	-
	2006	-
	2007	-
Štátne zdroje spolu:	2005	4 251 930
	2006	4 715 572
	2007	5 408 964
Zdroje	Rok	Obecné zdroje (vlastné)
Daň z nehnuteľností právnických osôb a fyzických osôb	2005	1 061 653
	2006	2 487 444
	2007	2 596 718
Miestne poplatky (za smeti, alkohol, psy, verejné priestranstvá, znečistenie prostredia ...)	2005	268 192
	2006	258 451
	2007	262 862
Správne poplatky (vydávanie povolení, rozhodnutí, overovanie ...)	2005	107 330
	2006	101 520
	2007	102 370
Zdroje z predaja a prenájmu	2005	686 508
	2006	546 246
	2007	838 888
Zdroje z podnikateľskej činnosti obce (z podnikov zab. obcou)	2005	-
	2006	-
	2007	-
Obecné zdroje spolu:	2005	2 123 683
	2006	3 393 661
	2007	3 800 838
Zdroje	Rok	Iné domáce zdroje
Dary a sponzorstvá (Dar z SPP za plynofikáciu)	2005	80 000 (VUC BB)
	2006	-
	2007	5 000 (firmy, podnikatelia)
DOMÁCE ZDROJE SPOLU = ZDROJE POUŽITÉ NA ROZVOJ	2005	6 455 613
	2006	8 109 233
	2007	9 214 802

Zdroj: OcÚ Bacúch

SWOT analýza – Bacúch

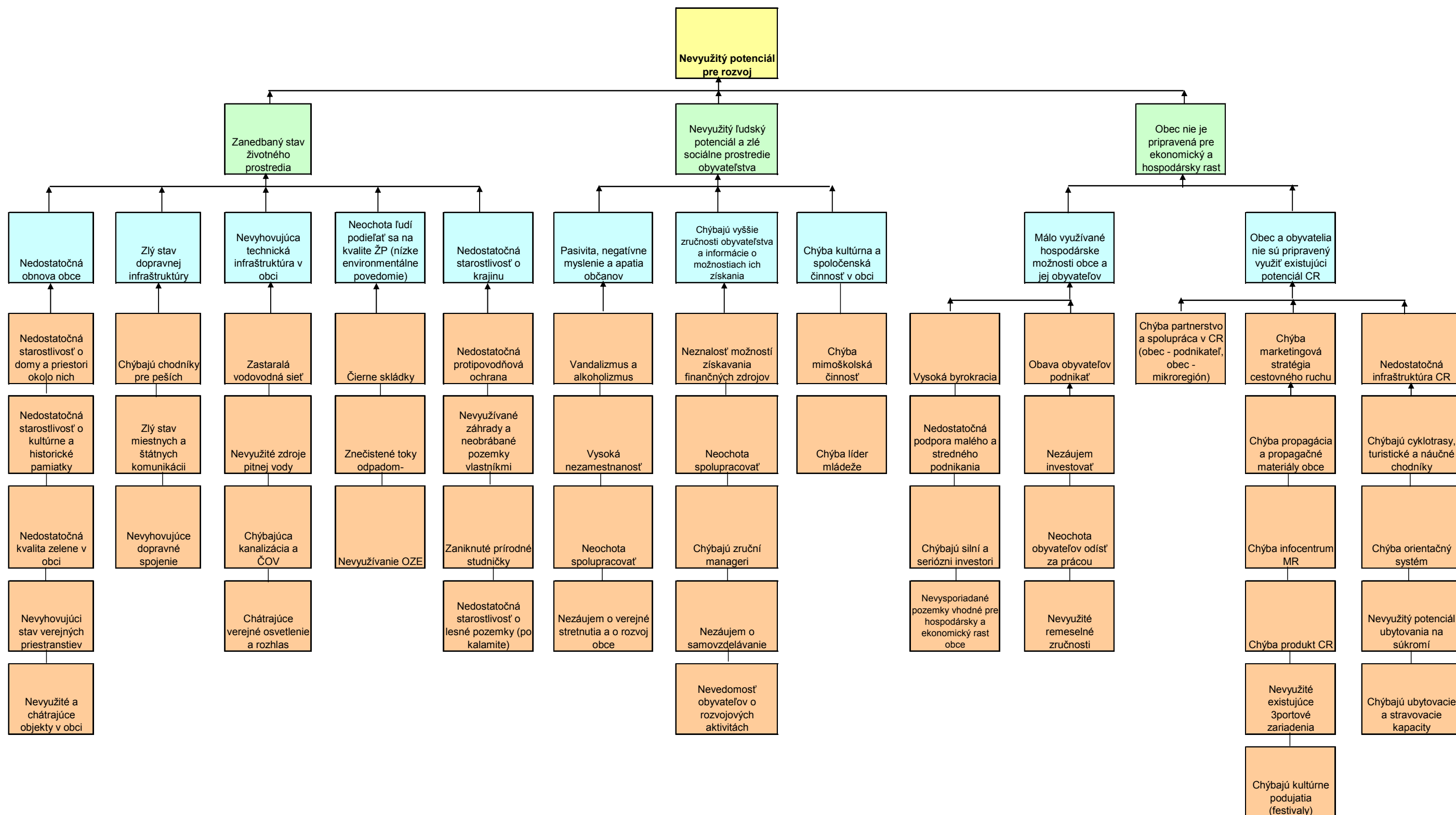
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • turistický zaujímavé – atraktívne miesta (Prameň B. Němcovej, Tajch) • tradičné lyžiarske preteky Čertovica – Bacúch • tradične banícka osada – pozostatky baní, v minulosti pálenie dreveného uhlia, ťažba železnej rudy, ryžovanie zlata • známe osobnosti, ktoré pôsobili v obci – B. Němcová, G.Z.Laskomerský, Dekrét Matejovie • nedotknutá a nádherná príroda – NAPANT, NP Muránska planina, PR Bacúšska jelšina • vydaná monografia obce • výhodná geografická poloha obce – blízko hlavného cestného ťahu, kt. nezasahuje priamo do obce • tradície – folklórny súbor, výšivkárstvo, výroba krojov a zápästkov, snaha obyvateľov o ich zachovanie • remeslá – stolárstvo, medovníkárstvo, rezbárstvo, poľovníctvo, rozmach včelárstva a ovčiarstva • Združenie Priateľov športu, Rodákov z Bacúcha a ich priateľov, Futbalový klub • obecný hasičský zbor • náučný chodník – Bacúch - Boca • aktívna jednota dôchodcov • okresná prehliadka sólistov a speváckych súborov seniorov • obecná kronika a knižnica • výborné podmienky pre letnú aj zimnú turistiku • organizované plesy, guľáše a akcie pre deti • opatrovateľská služba pre starších • partnerstvo v MR Horehron • tradičné jedlo – „Kromple s kyslou kapustou a údeným mäsom“ • regionálny spolok včelárov, spolok ovčiarov • regionálne preteky v chôdzi • súťaž o najkrajšiu predzáhradku • výdatný a kvalitný zdroj pitnej vody • fungujúca základná a materská škola • zvyšujúci sa záujem o kúpu starších domov 	<ul style="list-style-type: none"> • nečistenie jarkov v obci (majetok lesov) • nedostatočná infraštruktúra obce – poškodený vodovod, nedokončená kanalizácia, chýba ČOV • neudržiavané turistické chodníky • málo pracovných príležitostí, dochádzanie za prácou, odchod mladých do zahraničia • chýba TIK, slabá informovanosť • majeto-právne nevysporiadané pozemky v extraviláne v rámci ROEPu • nevysporiadané pozemky pre IBV • nefunkčná protizáplavová nádrž • nevyhovujúca výstupná autobusová stanica v BR • nevyhovujúci plot na cintoríne • nevyhovujúce staré ihrisko, • deti nenavštevujú ZŠ v obci ale v meste • staré volejbalové a nohejbalové ihrisko • nevyužitá prístavba ZŠ, pôsobí neesteticky • chýbajúce jarmoky • chýbajúci obvodný lekár • nevyužitá a chátrajúca rodinné domy • zanedbaný technický stav tajchu • nevyhovujúca autobusová zastávka • chýbajúce oddychové miesta • množstvo psov v obci bez majiteľa • nevyhovujúci stav miestnych komunikácií a premostenia • chýbajúce propagačné materiály a slabá propagácia obce • čierne skládky pri potoku • nedostatočné obhospodarovanie TTP – zarastanie pozemkov • 15,5% nezamestnanosť – nezaujím o prácu • nízka motivácia pre zvýšenie záujmu občanov o verejné dianie (chýbajú napr. minigrantové projekty) • klesajúca tendencia ekonomicky produktívneho obyvateľstva (prestárle obyvateľstvo) • uzatvorenosť občanov v súkromí (môj dom, môj hrad) • obec nemá vlastné noviny • rozšírený alkoholizmus u nezamestnaných

<ul style="list-style-type: none"> a ich rekonštrukciu s dodržaním typickej ľudovej architektúry obce • internetizovaná základná škola • spevácka súťaž žiakov – Slávik Slovenska • splavovanie Hrona • rybárska chata 	<ul style="list-style-type: none"> • kolísavé autobusové linky • nedoriešený separovaný zber odpadu (kompostoviská, stavebné odpady) •
---	---

PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
<ul style="list-style-type: none"> • obnoviť zastávku pri Mlyne • rekonštruovať Tajch, upraviť areál minerálneho prameňa a tajchu – rekreačné stredisko • založiť tradíciu ryžovania zlata • rekonštruovať vodovod, dokončiť kanalizáciu a ČOV, bezdrôtový rozhlas • pripraviť pozemky na IBV • zriadiť cyklotrasu, obnoviť turistické trasy • zriadiť obecný dom – múzeum – remeslá, výšivky, kroje • rekonštruovať miestne komunikácie a premostenia • vydať propagačné materiály o obci • využiť prístavbu ZŠ • spájať občanov do spolkov, športových klubov • upraviť športoviská • zriadiť verejne prístupné internetové stredisko pre starších a mládež • vrátiť sa a nadviazať rozvoj obce na jej históriu – baníctvo • zriadiť remeselné dvory a vidiecky dvor • katastrálne vysporiadať KU s Polomkou • vybudovať lyžiarsky vlek, dráhy pre bežecké lyžovanie • zabezpečiť služby pre turistov – ubytovanie, stravovanie, športové vyžitie • vybudovať športový areál – multifunkčné ihrisko • založiť detský folklórny súbor • podchytiť mládež rôznymi aktivitami • zaktualizovať a rozšíriť web stránku obce • rozvíjať pokojný cestovný ruch – šetrný k ŽP a obyvateľom • využiť areál štátneho majetku na vytvorenie nových pracovných miest • rozšíriť a rekonštruovať detské ihrisko • rekonštruovať a revitalizovať verejné 	<ul style="list-style-type: none"> • veterné kalamity, prívalové dažde, • odliv mladých ľudí za prácou • výchova mladých ľudí ulicou – nemajú kam ísť • zatvorenie školy • nezáujem občanov o veci verejné

<p>priestranstvá</p> <ul style="list-style-type: none">• vybudovať menší amfiteáter, podpora kultúrnych podujatí• riešiť vodohospodárske úpravy toku – úprava rigolov• vysporiadať pozemky neznámych vlastníkov• zriadiť kompostovisko• komplexný marketing MR Horehron• rozvíjať ľudové remeslá• založiť folklórny bacúšsky súbor	
--	--

Strom problémov – obec Bacúch

STRATEGICKÁ ČASŤ **rozvoja obce Bacúch**

1. STRATEGICKÝ CIEĽ (plánovacie obdobie 2009 – 2013)

Vízia: Chceme, aby Bacúch bol omladený mladým obyvateľstvom a s dostatkom pracovných príležitostí v obci.

Chceme, aby Bacúch bol čistá, estetická obec, s dostatkom služieb pre občanov a turistov, s aktívnym mladým obyvateľstvom, s bohatým kultúrno-spoločenským životom a rozvinutým cestovným ruchom.

Dosiahnuť ekonomicky a hospodársky prosperujúcu obec, s kvalitným životným prostredím, s aktívnym obyvateľstvom a lepším sociálnym prostredím.

ŠPECIFICKÉ CIELE (Priority)

Špecifický cieľ č. 1: Zlepšiť stav životného prostredia

Špecifický cieľ č. 2: Maximálne využívať ľudský potenciál obce

Špecifický cieľ č. 3: Pripraviť obec pre ekonomický a hospodársky rast

Špecifický cieľ (priorita) č. 1: Zlepšiť stav životného prostredia

Zdôvodnenie:

Obec Bacúch sa nachádza v krajinársky hodnotnom území s vysokým prírodným potenciálom. Pre zachovanie kvalitného životného prostredia budúcim generáciám je potrebné neustále zvyšovať pozornosť nielen ochrane prírody ale hlavne zvyšovať komplexnú starostlivosť o krajinu. Obec má vybudovaný vodovod, ktorý je v nevyhovujúcom stave a s častými poruchami. Kanalizácia nie je vybudovaná v celej obci, využívané sú žumpy a septiky, chýba čistiareň odpadových vôd. Tepelné hospodárstvo spočíva vo vykurovaní tuhým palivom, čiastočne elektrikou alebo plynom. Spôsob vykurovania a odpadové vody sú pre kvalitu životného prostredia nevyhovujúce a preto je potrebné zamerať pozornosť na alternatívne zdroje energie (biomasa, bioplyn, malé vodné elektrárne). Územie obce je väčšinou pokryté lesmi a tým je bohaté na množstvo prírodných zdrojov – drevo, drevoštiepka, voda pôda, lesná zver. Obec sa snaží priblížiť k racionálnemu a udržateľnému hospodáreniu s prírodnými zdrojmi, čo je rozhodujúce v budúcom rozvoji obce.

Obec disponuje vynikajúcou polohou. Nachádza sa vo vzdialenosti cca 22 km od okresného mesta a zároveň ňou neprechádza hlavný dopravný ťah. Obci chýbajú chodníky pre peších, čím je značne znížená bezpečnosť chodcov. Stav miestnych a štátnych komunikácií a premostení je nevyhovujúci. V obci chýba orientačný a informačný systém.

Podstatou skvalitnenia životného prostredia je zlepšenie vzhľadu obce, aby sa stala príťažlivou nielen pre domácich obyvateľov, ale aj pre návštevníkov obce. Obec bezodkladne

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

potrebuje začať s intenzívnou obnovou. týka sa to najmä verejných priestranstiev a oddychových zón. Do obce sú vnášané nevhodné, tzv. „cudzie“ prvky a materiály, ktorými sú výrazne poškodené najmä novostavby. Chýba starostlivosť o existujúci bytový a domový fond, čo je spôsobené najmä nevysporiadanými majetkovo-právnymi vzťahmi.

Vzťah obyvateľov k prostrediu v ktorom žijú v ktorom žijú je neuspokojivý. Rozvoj obce nie je možný bez aktívneho zapojenia občanov. Budovanie vzťahu obyvateľov k miestu v ktorom žije (genius loci) je dlhodobý a náročný proces. V obci funguje separovaný zber odpadu, ale nachádzajú sa v nej aj čierne skládky odpadu, ktoré nachádzame na okrajoch obce, resp. v tokoch. Bezodkladne je potrebné zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľstva.

Opatrenia:

1. **Dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru v obci**
2. **Zlepšiť dopravnú infraštruktúru obce**
3. **Začať s intenzívnou obnovou v obci**
4. **Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľstva**
5. **Zabezpečiť starostlivosť o krajinu**

Opatrenie č. 1.1.

Aktivity (investície):

- dobudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd
- budovanie a údržba zdrojov pitnej vody
- rekonštrukcia miestneho rozhlasu a rozšírenie vysokorychlostného internetu
- rekonštrukcia, dobudovanie a racionalizácia verejného osvetlenia
- dobudovanie a obnova rozvodov elektrického vedenia (zvýšenie kapacity zdrojov, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov atď.)

Opatrenie č. 1.2.

Aktivity (investície):

- rekonštrukcia prístupových štátnych a miestnych komunikácií
- výstavba a rekonštrukcie chodníkov a priestorov pre peších a verejných priestorov (dláždené plochy, odstavné plochy „námestia“, a pod.)
- rekonštrukcia mostov a lávok v nadväznosti na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy

Opatrenie č. 1.3.

Aktivity (investície):

- obnova kultúrnych a prírodných pamiatok zapísaných v UZPF a ich propagácia
- obnova architektonických a technických pamiatok
- obnova objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (kaplnky, zvonice, sakrálné stavby,)
- revitalizácia verejných priestranstiev
- rekonštrukcie obecných budov (škola, škôlka, OcÚ, KD...)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

Opatrenie č. 1.4.

Aktivity (investície):

- aktivity na riešenie odpadového hospodárstva obce
- vybudovať kompostovisko v blízkosti areálu PD
- zlikvidovať starú skládku v spolupráci s obcami Beňuš a Braväcovo
- zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľstva (realizovať osvetu občanov o separácii odpadu)

Opatrenie č. 1.5.

Aktivity (investície):

- zabrániť znehodnocovaniu poľnohospodárskej pôdy – kosenie a obhospodarovanie TTP
- realizovať vodohospodárske úpravy tokov
- inšpirovať obyvateľov a viesť ich k starostlivosti o prostredie v ktorom žijú (semináre, prednášky, súťaže ...)

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- počet m dobudovanej kanalizácie
- počet domácností napojených na kanalizáciu
- počet domácností pripojených na internet
- počet stĺpov zrekonštruovaného verejného osvetlenia
- počet m zrekonštruovaných miestnych komunikácií
- počet m vybudovaných chodníkov pre peších
- počet zrekonštruovaných premostení
- počet obnovených kultúrnych, architektonických a technických pamiatok
- počet m² revitalizovaných verejných priestranstiev
- počet zrekonštruovaných obecných budov
- vybudované kompostovisko obce
- počet domácností zapojených do kompostovania
- množstvo t odstráneného odpadu z nelegálnych skládok odpadu
- počet obyvateľov zapojených do osvetu o separácii odpadu
- počet obyvateľov zapojených do programov zameraných na starostlivosť o životné prostredie
- počet vzdelávacích programov zameraných na starostlivosť o životné prostredie
- počet m vodohospodárskych úprav

Špecifický cieľ (priorita) č. 2: Maximálne využívať ľudský potenciál obce

Zdôvodnenie:

Obyvatelia obce Bacúch nenachádzajú možnosti zamestnania sa priamo v obci a zároveň odmietajú odísť za prácou do vzdialenejších miest. Sú skeptickí, strácajú pracovné návyky a myslia negatívne. Medzi týmito obyvateľmi sa začínajú prejavovať známky vandalizmu, alkoholizmu a nechota spolupracovať. Obyvatelia zamestnaní mimo obce sú z dôvodov pracovnej vyčerpanosti pasívni v oblasti rozvoja obce a prejavuje sa u nich apatia. Občanom chýbajú informácie o možnostiach získavania finančných prostriedkov, možnosti samozamestnania a získavania vyššej zručnosti. Ľudové tradície a remeslá nie sú v obci

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

dostatočne podchytené a do spolkovej činnosti sa zapája stále menšie množstvo mladých ľudí.

Opatrenia:

1. **Aktivizovať a inšpirovať obyvateľov obce**
2. **Zvýšiť zručnosti obyvateľstva a zabezpečiť informovanosť o možnostiach sebarealizácie**
3. **Oživiť kultúrno-spoločenské dianie v obci**

Opatrenie č. 2.1.

Aktivity (investície):

- zachovávať tradície a podporovať činnosť spolkov a združení, folklórnych súborov
- zriadiť verejne prístupnú internetovú miestnosť v klube dôchodcov

Opatrenie č. 2.2.

Aktivity (investície):

- zabezpečiť informovanosť obyvateľov o možnostiach samozamestnania
- realizovať rekvalifikačné kurzy
- realizovať kurzy na zvyšovanie zručností obyvateľstva
- aktivity na podporu zlepšenia informovanosti verejnosti (noviny, web stránka, rozhlas, TV, informácie o obci apod.)

Opatrenie č. 2.3.

Aktivity (investície):

- zriadiť obecný zoznam kultúrnych a historických pamiatok obce
- rozširovať a skvalitňovať organizované kultúrne a spoločenské podujatia
- vyhľadávať, vzdelávať a podporovať činnosti miestnych lídrov
- verejne oceňovať dobrú spoluprácu
- rôzne formy aktivizácie občanov (spoločenské, kultúrne, športové, vzdelávacie akcie organizované občanmi ...)
- rozvíjať miestne tradície
- zakladať nové združenia občanov a podporovať existujúce
- spolupracovať pri tvorbe a realizácii projektov na lokálnej a regionálnej úrovni

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- zriadená verejne prístupná internetová miestnosť
- počet aktivít zameraných na podporu činnosti spolkov, združení a folklórnych súborov
- počet rekvalifikačných kurzov
- počet obyvateľov zapojených do rekvalifikácie
- počet aktivít zameraných na zvýšenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania
- znížené % nezamestnanosti
- počet novín, web stránok (aktualizácie) a aktivít zameraných na zlepšenie informovanosti verejnosti
- počet organizovaných kultúrnych a spoločenských podujatí
- počet miestnych lídrov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

- počet spoločenských, kultúrnych, športových a vzdelávacích aktivít zameraných na aktivizáciu obyvateľstva
- počet novovzniknutých združení občanov
- počet obcou podporených združení občanov
- počet projektov na lokálnej a regionálnej úrovni za účasti spolupráce obyvateľov

Špecifický cieľ (priorita) č. 3: Pripraviť obec pre ekonomický a hospodársky rast

Zdôvodnenie:

Jednou z podmienok vytvárania predpokladov pre vstup nových investícií a podnikov je územná a majetková príprava pozemkov. V území chýba komplexná ponuka pripravených vhodných plôch na podnikanie. Napriek faktu, že obec disponuje dobrou dostupnosťou, voľnými plochami, má rezervy v podobe reštrukturalizácie a revitalizácie územia, chýbajú vhodní investori. Obec nie sú dostatočne pripravená pre rozvoj podnikania. Hospodárenie v obci je prevažne poľnohospodárske (fungujúce poľnohospodárske družstvo). Toto územie má vhodné predpoklady pre extenzívnu poľnohospodársku výrobu a malé rodinné farmy a agroturistiku, so zameraním hlavne na chalupárenie a bežecké lyžovanie. Je tu potenciál pre výstavbu víkendových a prázdninových domov a športovo-rekreačnú vybavenosť s možnosťou poskytovania služieb turistom z celej SR i zahraničia.

Z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu obec môže byť cieľom prímestskej rekreácie, s využitím predovšetkým na chatárenie a chalupárenie.

Ďalším dlhodobým cieľom je zatriktívnenie obce, najmä ich historických jadier a kultúrno-historického dedičstva. Chýba komplexný produkt cestovného ruchu, doplnkové služby a marketing.

Opatrenia:

1. Trvalo využívať hospodárske možnosti obce
2. Pripraviť obec a jej obyvateľov pre udržateľné využívanie potenciálu CR

Opatrenie č. 3.1.

Aktivity (investície):

- zriadiť obecnú výrobu v priestoroch bývalého štátneho majetku
- zriadiť priemyselný park neškodný k ŽP
- vytvárať podmienky pre podnikanie - výhodný prenájom obecných pozemkov, poskytovať informácie, rekvalifikovať
- podporovať chov oviec v obci,
- zavádzanie moderných ekologických technológií
- predaj produktov v obci (predaj z dvora), mimo obec (mikroregión, región)

Opatrenie č. 3.2.

Aktivity (investície):

- vybudovať lyžiarske bežecké trate a lyžiarsky vlek
- vybudovať penzión v športovom centre obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

- zriadiť vidiecky dvor a obecný dom – múzeum oproti Mlynu
- vybudovať menší amfiteáter v športovom areály
- zriadiť informačný bod v obci
- vydať propagačné materiály o obci
- zriadiť komplexný informačný systém v obci s nadväznosťou na mikroregión
- podporné aktivity na podporu eliminácie negatívnych vplyvov turizmu, preventívne a kontrolné aktivity na reguláciu cestovného ruchu (architektúra, územný plánovač, ekológia, polícia, požiarna bezpečnosť, záchranná služba, bezpečnosť chodca, a iné)
- zriaďovať a podporovať ubytovanie na súkromí
- rozvíjať tradičné remeslá
- zriaďovať doplnkové služby v cestovnom ruchu

Ukazovatele (merateľné indikátory):

- zriadená obecná výroba (obecný podnik)
- zriadený priemyselný park a počet zamestnaných obyvateľov obce
- počet m² prenajatých obecných pozemkov pre účely podnikania a znižovania nezamestnanosti
- počet oviec chovaných v KU obce
- počet domácností využívajúcich predaj z dvora
- počet m vybudovaných lyžiarskych bežeckých tratí
- počet lôžok a stravovacích stoličiek v novovybudovanom penzióne obce
- počet návštevníkov/rok v novovybudovanom múzeu
- počet expozícií/rok v novovybudovanom múzeu
- počet miest a kultúrno-spoločenských aktivít v novovybudovanom amfiteátri
- počet vydaných propagačných materiálov o obci
- počet informačných tabúl v rámci komplexného informačného systému obce
- počet ubytovaných/rok v súkromí
- počet novovzniknutých doplnkových služieb v obci

AKČNÉ PLÁNOVANIE

Číslo 1	Priorita 1 (Špecifický cieľ)		Miesto (lokalita)	Realizátor (vlastník investície)				
	č.	Opatrenie Názov investície			rozpočet	domáce zdroje	zahraničné zdroje	SPOLU Odhad
					rozpočet realizátora (tis €)	ministerstvá, nadácie, granty (tis €)	ŠF EÚ, NFM ... (tis €)	celkových nákladov investície (tis €)
1	Zlepšenie stavu životného prostredia							
	1.1.	Dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru v obci						
	1	Vybudovať Čistiareň odpadových vôd a kanalizačného zberača	Bacúch	obec	55	1010	-	1065
	2	Rekonštrukcia vodovodnej siete	Bacúch	Veolia a.s.	-	1100	-	1100
	3	Výstavba kanalizácie	Bacúch	obec	35	650	-	685
	4	Zriadenie kompostoviska	Bacúch	obec	1	8	-	9
	Spolu				91	2768	-	2859
	1.2.	Zlepšiť dopravnú infraštruktúru v obce						
	1	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Bacúch	obec	40	360	-	400
	2	Rekonštrukcia cesty III. triedy a premostení	Bacúch	VUC BB	-	360	-	360
	Spolu				40	720	-	760
	1.3	Začať s intenzívnou obnovou v obci						
	1	Konečná úprava námestia obce	Bacúch	obec	10	-	90	100
	2	Zriadenie autobusových zastávok (križovatka, konečná)	Bacúch	obec	13	-	-	13
	3	Oplotenie cintorínov	Bacúch	obec	0,5	-	-	0,5

		4	Rekonštrukcia a výstavba športových ihrísk	Bacúch	obec	20	-	400	420
		5	Rekonštrukcia Požiarnej zbrojnice	Bacúch	obec	5	25	-	30
		Spolu				48,5	25	490	563,5
	1.4	Zvýšiť environmentálne povedomie v obci							
		1	Osvetová kampaň o separácii odpadu (letáky a iné)	Bacúch	obec	0,5	-	4	4,5
		2	Spolupráca v programe separácie v mikroregióne, okrese	Bacúch	obec, mikroregión	0,5	10	-	10,5
		Spolu				1	10	4	15
	1.5	Zabezpečiť starostlivosť o krajinu							
		1	Likvidácia starej skládky odpadu – Staré Pily	Bacúch	obec	5	100	-	105
		2	Prednášky, semináre a výstavy na tému „Krajina“	Bacúch	obec	0,2	3	-	3,2
		3	Likvidácia nežiaducich skládok odpadu	Bacúch	obec	0,5	10	-	10,5
		Spolu				5,7	113	-	118,7

Číslo 2	Priorita 2 (Špecifický cieľ)		Miesto (lokalita)	Realizátor (vlastník investície)				
	č.	Opatrenie Názov investície			rozpočet	domáce zdroje	zahraničné zdroje	SPOLU Odhad
					rozpočet realizátora (tis €)	ministerstvá, nadácie, granty (tis €)	ŠF EÚ, NFM ... (tis €)	celkových nákladov investície (tis €)
2	Maximálne využívanie ľudského potenciálu obce							
	2.1. Aktivizovať a inšpirovať obyvateľov obce							
	1	Zachovávať tradície a podporovať činnosť spolkov a združení, folklórnych súborov	Bacúch	obec	1	5	-	6
	2	Aktualizácia web stránky obce	Bacúch	obec	0,5	-	-	0,5
	3	Podpora kultúrnych a spoločenských podujatí, zapájanie obyvateľstva	Bacúch	obec	2	5	-	7
	Spolu				3,5	10	-	13,5
	2.2. Zvýšiť zručnosti obyvateľstva a zabezpečiť informovanosť o možnostiach sebarealizácie							
	1	Rekvalifikačné kurzy – zvéračstvo, pestovanie liečivých rastlín, záhradníctvo	Bacúch	obec	2	-	40	42
	Spolu				2	-	40	42
	2.3 Oživiť kultúrno-spoločenské dianie v obci							
	1	Podporovať činnosť spolkov, klubov a združení	Bacúch	obec	1	-	-	1
	2	Organizácia tradičných podujatí v obci	Bacúch	obec	2	-	10	12
	Spolu				3	-	10	13

Číslo 3	Priorita 3 (Špecifický cieľ)		Miesto (lokalita)	Realizátor (vlastník investície)				
	č.	Opatrenie Názov investície			rozpočet rozpočet realizátora (tis €)	domáce zdroje ministerstvá, nadácie, granty (tis €)	zahraničné zdroje ŠF EÚ, NFM ... (tis €)	SPOLU Odhad celkových nákladov investície (tis €)
3	Pripravenie obce pre ekonomický a hospodársky rast							
	3.1. Trvalo využívať hospodárske možnosti obce							
	1	Vybudovanie predajne vlastných výrobkov obce	Bacúch	obec	2	-	8,5	10,5
	2	Podpora predaja z dvora	Bacúch	obec	0,5	-	5	5,5
	3	Kurzy tradičných remesiel	Bacúch	obec, MR	0,5	2	2,5	5
	4	Vzdelávacie aktivity, motivačné kurzy	Bacúch	obec, MR	0,5	-	4,5	5
	5	Bacúšská kyslá – regionálny produkt – štúdia uskutočniteľnosti	Bacúch	obec	0,5	3	-	3,5
	Spolu				4	5	20,5	29,5
	3.2. Pripraviť obec a jej obyvateľov pre udržateľné využívanie potenciáli cestovného ruchu							
	1	Rekonštrukcia prameňa Boženy Nemcovej	Bacúch	obec	1	-	10	200
	2	Rekonštrukcia Tajchu	Bacúch	súkromný sektor	10	-	100	110
	3	Podpora ubytovania na súkromí	Bacúch	obyvatelia, obec, MR	5	-	100	105
	4	Vzdelávanie v oblasti rozvoja cestovného ruchu	Bacúch	obec, MR	2	-	50	52
	5	Zriadenie múzejnej expozície – oproti Mlynu, komplexná rekonštrukcia	Bacúch	obec	5	-	100	105
	6	Zriadiť informačný bod v obci	Bacúch	obec	0,5	3	-	3,5

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

		7	Zriadiť doplnkové služby v cestovného ruchu	Bacúch	obec, súkromný sektor	1	-	10	11
		8	Podporovať rozvoj agroturistiky, salašníctva a hipoturistiky	Bacúch	obec, súkromný sektor	1	-	20	21
		Spolu				25,5	3	390	418,5

7. Finančné zabezpečenie - obec Bacúch

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2009, 2010 a 2011

číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		2009 %	tis. €	2010 %	tis. €	2011 %	tis. €	SPOLU tis. €
	č.	Opatrenie							
1.	Zlepšenie stavu životného prostredia								
	1.1	Dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru v obci	12,3	609	23,1	1150	22,1	1100	2859
	1.2	Zlepšiť dopravnú infraštruktúru v obci	4,0	200	7,4	360	4,0	200	760
	1.3	Začať s intenzívnou obnovou v obci	2,0	100	4,0	200	5,3	263,5	563,5
	1.4	Zvýšiť environmentálne povedomie v obci	0,1	5	0,1	5	0,1	5	15
	1.5	Zabezpečiť starostlivosť o krajinu	0,4	20	0,8	40	1,28	58,7	118,7
	Opatrenie celkom		18,8	934	35,4	1755	32,78	1627,2	4316,2
2.	Maximálne využívanie ľudského potenciálu obce								
	2.1	Aktivizovať a inšpirovať obyvateľov obce	0,01	0,5	0,12	6	0,14	7	13,5
	2.2	Zvýšiť zručnosti obyvateľstva a zabezpečiť informovanosť o možnostiach sebarealizácie	0,28	14	0,28	14	0,28	14	42
	2.3	Oživiť kultúrno-spoločenské dianie v obci	0,02	1	0,12	6	0,12	6	13
	Opatrenie celkom		0,31	15,5	0,52	26	0,54	27	68,5
3.	Pripravenie obce pre ekonomický a hospodársky rast								
	3.1	Trvalo využívať hospodárske možnosti obce	0,18	9,5	0,2	10	0,2	10	29,5
	3.2	Pripraviť obec a jej obyvateľov pre udržateľné využívanie potenciálu cestovného ruchu	2,37	118,5	6,4	315	2,3	115	548,5
	Opatrenie celkom		2,55	128	6,6	325	2,5	125	578
	SPOLU (Priority) 100%		21,66	1077,5	42,52	2106	35,82	1779,2	4962,7

IMPLEMENTÁCIA

1. Riadenie programu

Aktérmi programu sú:

- riadiace orgány
- koneční realizátori
- užívatelia jednotlivých opatrení

1.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PHSR

Pre zabezpečenie realizácie programu je ustanoveným riadiacim orgánom programu volená resp. Obcou zriadená tzv. „**Rada rozvoja obce**“.

Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje procesy rozvoja s cieľom podporovať politiku a stratégiu definovanú v schválenom programovom dokumente tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory rozvoja aktivít na území obce.

Obec podľa zákona č. 503/2001:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonom.-sociál. rozvoju obce a VÚC
- ☐ spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja

2. Monitoring

V záujme efektívneho a koordinovaného postupu činnosti pri realizácii Programu, jeho strategických cieľov a opatrení bude v termíne do 3 mesiacov od schválenia Programu v zastupiteľstve obce zriadený Monitorovací výbor, ktorého úlohou bude v pravidelných intervaloch hodnotiť zabezpečovanie programu v zmysle stanovených ukazovateľov.

2.1. Monitorovací orgán Programu rozvoja –PHSR

Monitorovacím orgánom bude zvolený orgán združenia v zmysle organizačného zabezpečenia.

3. Organizačné a administratívne zabezpečenie

3.1. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja –PHSR

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia Programu rozvoja je potrebné záväzne zabezpečiť v zmysle uznesenia „**Rady rozvoja obce**“ a uznesenia zastupiteľstva obce takto:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

1. stanoviť spracovanie hodnotiacej správy Programu za príslušný rok každoročne v termíne do 15.2. nasledujúceho roka (napr. správu za rok 2009 v termíne do 15.2.2010)
2. zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
3. stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, médiá, tlač)
4. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
5. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu
6. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja
7. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
8. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov a fundraising
9. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov jednotlivých obcí na prípravu kofinancovania spoločných rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
10. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (vyškolenie a financovanie)
11. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie odborníkov pre projektovú činnosť

3.2. Informovanosť a publicita Programu rozvoja – PHSR

Program rozvoja obce bude po schválení jeho znenia zverejnený tlačenou formou letáka pre verejnosť a v miestnej tlači. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je nevyhnutné zabezpečiť formu diskusie s verejnosťou (tlač, televízia, rozhlas a pod.) za účelom zrozumiteľnosti o možnostiach širokého uplatnenia Programu, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu. „**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí slávnostné uvedenie Programu rozvoja „do života“ za účasti regionálnych partnerov, orgánov štátnej správy, regionálnej samosprávy a susedných obcí za účelom poskytnutia informácie o možných dopadoch resp. spolupráci v budúcom rozvoji.

Účastníkmi programovania sú:

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne a neziskové organizácie a komunitné nadácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesijné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

Zdroje údajov:

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
SODB 2001 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001
OcÚ – Obecný úrad
Atlas Slovenskej republiky, 2002
Fotodokumentácia – OcÚ Bacúch
ZR SR – Živnostenský register Slovenskej republiky
OR SR – Občiansky register Slovenskej republiky
portal.ives.sk – register občianských združení
SOPSR – Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bacúch

PRÍLOHY

- Príloha č. 1:** Mapa rozvoja, Rekreačné a hospodárske využitie miestneho potenciálu územia
Príloha č. 2: Možnosti financovania z domácich a zahraničných zdrojov
Príloha č. 3: Fotodokumentácia